

**Ministerieel besluit houdende bescherming als monument van BURGEMEESTER
JOZEF NOLFPLEIN 1 - DISTRICTSHUIS te ANTWERPEN**

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND

Gelet op de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, gewijzigd bij bijzondere wet van 8 augustus 1988, inzonderheid artikel 6, § 1, 1, 7;

Gelet op het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij de besluiten van de Vlaamse Regering van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010 en 19 november 2010;

Gelet op het ministerieel besluit van 5 maart 2010 houdende vaststelling van een ontwerp van lijst van als monument te beschermen districtshuis, Burgemeester Jozef Nolfplein 1 te Antwerpen;

Gelet op de behandeling van de uitgebrachte adviezen en ingediende bezwaren door het agentschap Ruimte en Erfgoed, afdeling Antwerpen van 3 februari 2011;

Gelet op het advies van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen van 3 maart 2011,

BESLUIT:

Artikel 1. Wordt beschermd overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij de decreten van 18 december 1992, 22 februari 1995, 22 december 1995, 8 december 1998, 18 mei 1999, 7 december 2001, 21 november 2003, 30 april 2004, 10 maart 2006 en 27 maart 2009:

Wegens de historische, artistieke en socio-culturele waarde:

- als monument

Districtshuis met inbegrip van de cultuuroederen, gelegen te ANTWERPEN (MERKSEM),
Burgemeester Jozef Nolfplein 1

bekend ten kadaster:

ANTWERPEN, 40^e afdeling, sectie C, perceelnummer 406G zoals afgebakend op
bijgevoegd plan.

Art. 2. Het algemeen belang dat de bescherming verantwoordt, wordt door het
gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke
waarden gemotiveerd:

De *historische*, meer bepaald de *architectuurhistorische* waarde wordt omschreven als
volgt:

Het districtshuis van Merksem, 1961-1968, naar een ontwerp van 1951, door architect
Victor Gorlé (1900-1966) en J. Frissen, is een belangwekkende realisatie in stedelijke
context uit de naoorlogse periode. Typologisch en materiaaltechnisch werd een
aansluiting bij de bebouwde omgeving, in het bijzonder de nabijgelegen parochiekerk,
in acht genomen.

Het gebouw, symbool van macht en stabiliteit, wordt door sobere plechtstatigheid en
strakke moderne eenvoud gekenmerkt met enkele expliciete architecturale uitwerkingen
zoals de door pijlers geritmeerde in- of uitspringende gevelpartijen, de ere-inkom met
opmerkelijk transparant portaal en dito traphal, de balkons en reliëfs, evenals de
luxueuze aankleding en inrichting van het representatieve gedeelte. Het resultaat is een
geslaagd compromis tussen traditionele waarden en nieuwe monumentaliteit met een
classicistische gevelopbouw, gebruik van gekende materialen, een eigentijdse
uitvoering en afwerking van het buitenschrijnwerk en een zuivere plancompositie.

De *artistieke* waarde wordt omschreven als volgt:

Het interieur van het districtshuis te Merksem (1967-1968), in het bijzonder van het
representatieve gedeelte, is opmerkelijk door de samenhang van de grotendeels uit de
bouwperiode bewaard gebleven aankleding en -inrichting.

Binnenhuisarchitect *Jan Van Puyvelde* koos voor een samenspel van esthetiek en
functionaliteit resulterend in een kwaliteitsvol eigentijds Gesamtkunstwerk, uitgevoerd
door de Kortrijkse *Kunstwerkstede Gebroeders De Coene*. Vormgeving en uitwerking
zijn typerend voor de naoorlogse productie van het bedrijf dat, dankzij nieuwe
technologische innovaties op gebied van houtbewerking, hout introduceerde in moderne
ontwerpen. De opdracht omvatte de volledige aankleding en inrichting van het
districtshuis waarvoor het ontwerp bureau vaak Knolldesign met eigen ontworpen
meubellijnen of -stukken combineerde. Het basisconcept voorzag voor de
gemeenschappelijke gangen of hallen metaal, binnenin de zalen of werkruimtes ging de
voorkeur naar warme houtsoorten.

Bijzondere aandacht verdienen de wandbekledingen met hetzij betimmeringen van
zijdeglans gepolijst palissander- en moulmeinteakhout (o.m. diamantkopreliëfs) en de
hierin verwerkte onomlijste deuren, hetzij bespanningen van perkament of een
gecementeerde bezetting met draaiende textuur. Samen met de vloeren, verlichting,
aandacht voor details en het specifiek voor het gebouw vervaardigd en/of ontworpen

meubilair werd een harmonisch geheel gecreeërd met een sterke ensemblewaarde. Vermeldenswaardig zijn de hoefijzervormige tafel voor de raadsleden en de vergadertafels met afgeknotte ellipsvorm. Om aan het basisconcept te voldoen werden bestaande meubelmodellen van De Coene aangepast o.m. de Philipsstoel (een vergaderstoel, in 1960 door Philippe Neerman ontworpen voor de hoofdzetel van Philips-Eindhoven), de Knollzitbanken en -ottomans en de sets van telkens vier -veelal nieuw overtrokken- zetels met salontafel en de zetels en sofa met originele stof, eveneens een ontwerp van Florence Knoll. Ook de uniform uitgevoerde en sporadisch voorkomende houten buffetkasten met schuifdeuren en lederen greep, de rechthoekige (vergader)tafels, de lange zwartgelakte buffetkast met witmarmeren bovenblad, het L-vormige bureau en de zithoeken met -op een ontwerp van William Katavolos- geïnspireerde lederen zetels maken deel uit van het ensemble. Als integrerend cultuurgoed van het monument dient het hierboven vernoemd meubilair mee te worden beschermd.

De *sociaal-culturele* waarde wordt omschreven als volgt:

Het districtshuis van Merksem is een representatief voorbeeld uit de naoorlogse periode met een opvallende veruiterlijkte vormgeving van zowel exterieur als interieur binnen een gemeentelijke context als teken van de burgerlijke macht en autonomie en een moderne administratieve wereld, in casu een district. De ligging van het districtshuis bestendigt de juxtapositie van (symbool van de) 'gemeentelijke overheid' versus (symbool van de) 'kerkelijke overheid', vertaald door de nabijgelegen kerk.

Art.3. Met het oog op de bescherming zijn van toepassing:

De beschikkingen van het besluit van de Vlaamse Regering van 17 november 1993 tot bepaling van de algemene voorschriften inzake instandhouding en onderhoud van monumenten en stads- en dorpsgezichten, gewijzigd bij besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 2006, 5 juni 2009 en 4 december 2009 (Belgisch Staatsblad 10 maart 1994, 22 augustus 2006, 18 september 2009 en 11 januari 2010).

Brussel,

26 APR. 2011

Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

Geert BOURGEOIS